

Demografische ontwikkelingen in Curaçao in 2015

Menno ter Bals

Inleiding

Bij het bevolkingsregister van Curaçao¹ worden geboortes, sterftes, binnenlandse en buitenlandse verhuizingen (migraties) en huwelijken en echtscheidingen die op Curaçao plaatsvonden geregistreerd. Met behulp van deze geregistreerde demografische gegevens, in combinatie met gegevens uit de door het CBS uitgevoerde tienjaarlijkse volkstelling, kunnen demografische ontwikkelingen worden gemeten en geïnterpreteerd. Als aanvulling op de jaarlijks door het CBS gepubliceerde demografische statistieken² worden in dit artikel enkele van deze statistieken en ontwikkelingen die in 2015 gemeten werden nader belicht. Doel van dit artikel is enkele belangrijke en opvallende statistieken en ontwikkelingen op het gebied van bevolkingsgroei, vruchtbaarheid, sterfte en migratie te presenteren en deze meer betekenis te geven door ze in een historische danwel geografische context te plaatsen of door onderliggende patronen te beschouwen.

Aanhoudende bevolkingsgroei

Sinds de laatste emigratiegolf, eind jaren '90 van de vorige eeuw, en de daarmee gepaard gaande bevolkingskrimp, heeft de bevolkingsomvang van Curaçao na 2001 een continu stijgende lijn laten zien (Figuur 1). Het jaar 2015 is daarop geen uitzondering: bij het bevolkingsregister werd een bevolkingsgroei van ruim 2000 personen geregistreerd, wat neerkomt op een groei van 1,3 procent. Dit aantal is opgebouwd uit een positief migratiesaldo van bijna 1600 personen en een kleine 500 personen natuurlijke aanwas (geboorten min sterftes).

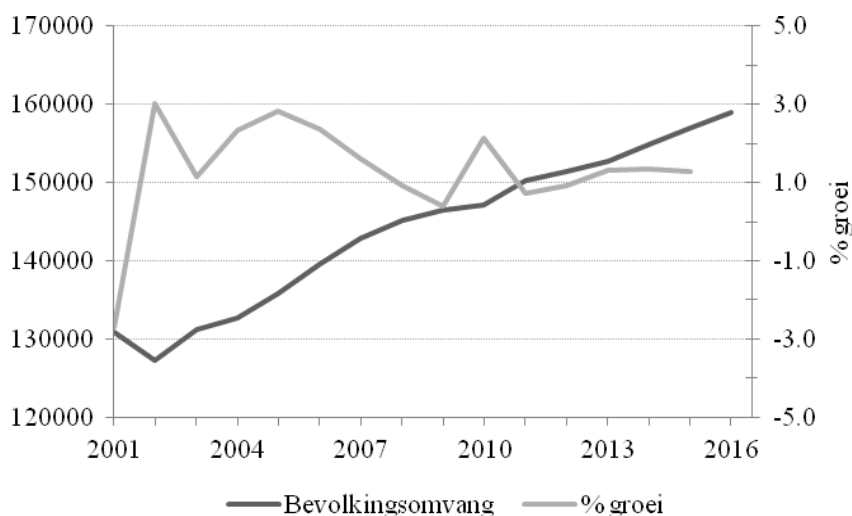
¹ Onderdeel van Publieke Zaken, beter bekend als 'Kranshi'.

² Jaarlijks worden actuele demografische statistieken gepubliceerd in het Statistisch Jaarboek en op de website van het CBS.

Tabel 1. Bevolkingsgroei en bevolkingsmutaties 2011-2015					
	2011	2012	2013	2014	2015
Levendgeborenen (L)	1974	2039	1962	1963	1874
Overledenen (O)	1276	1246	1250	1370	1398
Natuurlijke groei (L-O)	698	793	712	593	476
Immigratie (I)	5276	4878	5392	5676	5959
Emigratie (E)	4900	4121	4056	4137	4381
Netto migratie (I-E)	376	757	1336	1539	1578
Netto administratieve correcties (AC)	20	-130	0	-7	-39
Totale bevolkingsgroei (L-O+I-E+AC)	1094	1420	2048	2125	2015

In tabel 1 is te zien dat het migratiesaldo is opgelopen van ongeveer 400 personen in 2011 naar bijna 1600 in 2015, terwijl de natuurlijke groei in dezelfde periode is teruggelopen van 700 personen naar een kleine 500. Daarmee overstijgt het migratiesaldo de natuurlijke aanwas ruim en kan gesteld worden dat de bevolkingsgroei grotendeels bepaald wordt door migratiestromen van en naar het eiland. Dit laatste blijkt uit de omvang van deze migratiestromen: tussen 2011 en 2015 ontving de Curaçaose bevolking jaarlijks tweeneenhalf tot drie keer zoveel immigranten dan dat het levendgeborenen verwelkomde en verloor de bevolking drie tot vier keer meer personen door emigratie dan door sterfte.

Figuur 1. Bevolkingsomvang en bevolkingsgroei 2001-2016

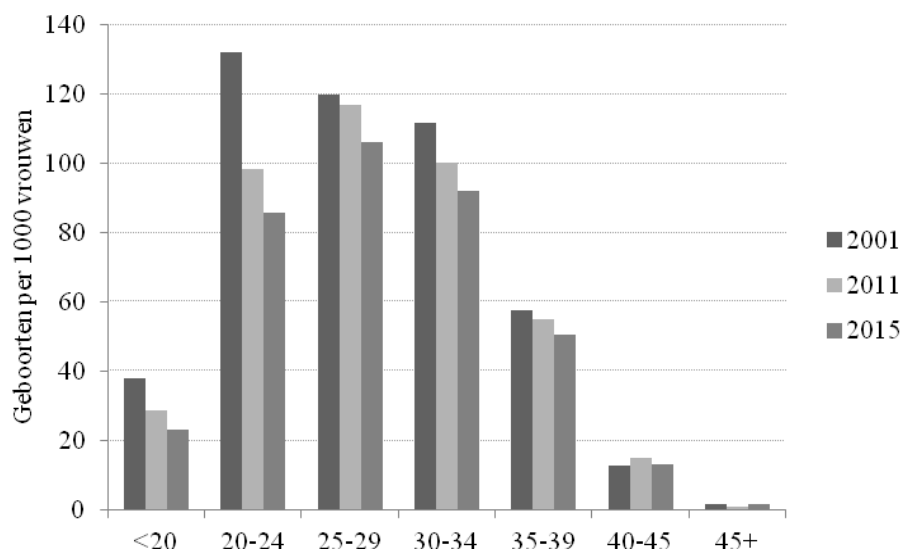

Minder geboorten door lagere vruchtbaarheid

De 1874 geboorten in 2015 zijn een opvallende vermindering ten opzichte van het aantal geboorten in voorgaande jaren (Tabel 1). In absolute aantallen is het niveau van 2015 vergelijkbaar met het niveau halverwege de jaren 2000. De bevolking was toen echter kleiner, wat betekent dat het bruto geboortecijfer, het aantal geboorten per 1000 inwoners in een bepaalde periode, is afgenomen van 13,5 in 2005 naar 11,9 in 2015.

De afname van het aantal geboorten is het gevolg van een lager vruchtbaarheidsniveau³ onder de vruchtbare vrouwen. Een vergelijking van de jaren 2001, 2011 en 2015 laat zien dat de leeftijdsspecifieke vruchtbaarheid voor vrijwel alle leeftijdsgroepen is afgenomen (Figuur 2). Met name onder vrouwen tussen 20 en 25 jaar is deze afname zichtbaar: in 2001 waren zij de meest vruchtbare groep met 132 kinderen per 1000 vrouwen, terwijl zij in 2015 op de derde plek komen met 86 kinderen per 1000 vrouwen, een afname van 35 procent. De meest vruchtbare groep in 2015 zijn vrouwen tussen de 25 en 30 jaar met 106 kinderen per 1000 vrouwen.

Figuur 2. Geboorten naar leeftijd moeder, 2001, 2011 en 2015

³ Het begrip vruchtbaarheid refereert aan het proces van voortplanting door de leden van een bevolking. Dit proces is afhankelijk van het individuele vermogen tot voortplanting (fecunditeit) en het sexuele gedrag (bepaald door in de samenleving heersende normen en waarden, maar ook door individuele keuzes met betrekking tot het krijgen van kinderen) van de bevolkingsleden. Het aantal geboorten in een bepaalde periode is een resultaat van dit proces.

De leeftijdsspecifieke vruchtbaarheidscijfers vertalen zich in een gemiddeld kindertal⁴ van 1,86 kinderen per vrouw in 2015, een historisch dieptepunt. Slechts drie keer eerder, gedurende de jaren 2000, werd een gemiddeld kindertal van net onder de twee kinderen per vrouw gemeten.

Of de opvallende afname van het aantal geboorten en de vruchtbaarheid in 2015 een structurele afname is moet worden afgewacht. In het verleden zijn vaker uitschieters en fluctuaties geregistreerd welke buiten de algemene trend vallen. Desalniettemin ligt de afname in lijn der verwachting gezien de afnemende trend van het gemiddeld kindertal welke sinds de jaren '50 van de vorige eeuw is waargenomen in Curaçao.

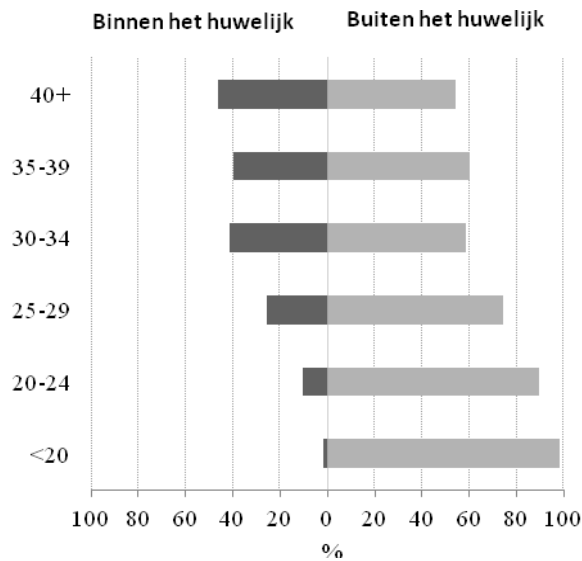
Kenmerkend voor Curaçao is een groot aandeel geboorten dat buiten het huwelijk plaatsvindt. In 2015 was dit 72 procent van de geboorten, terwijl dit 66 procent in 2011 was en 58 procent in 2001 was (CBS Curaçao, 2014). Ter vergelijking, in Nederland werd 44 procent van de kinderen buiten het huwelijk geboren in 2014 (CBS Nederland, 2016) en in Aruba was dit 66 procent in 2014 (CBS Aruba, 2015). Buiten het huwelijk betekent niet per definitie dat de geboorten buiten een partnerschap plaatsvinden, maar recente censussen hebben uitgewezen dat het aandeel kinderen dat geboren wordt bij een moeder die geen partner heeft, danwel niet samenwoont met haar partner relatief hoog is met 44 procent in 2011 en is toegenomen sinds 2001 (40%) (CBS Curaçao, 2014).

Geboorten onder jonge vrouwen (<30 jaar) vonden in 2015 vaker buiten het huwelijk plaats in vergelijking tot geboorten onder vrouwen van 30 jaar en ouder. Met name tieners (98%) en vrouwen tussen 20 en 25 jaar (90%) die kinderen kregen bevielen buiten het huwelijk (Figuur 3). Dit heeft te maken met het feit dat ruim 90 procent van de jonge vrouwen onder de 30 (nog) niet getrouwd is

(CBS Curaçao, 2014). Naar geboorteland van de moeder is eveneens onderscheid te maken naar geboorten binnen of buiten het huwelijk in 2015. Vrouwen geboren in China en in India bevielen voornamelijk binnen het huwelijk, terwijl vrouwen geboren in de voormalige Nederlandse Antillen en Aruba, Nederland, de Dominicaanse Republiek en Jamaica voornamelijk bevielen buiten het huwelijk.

⁴ Dit cijfer kan worden opgevat als het gemiddelde aantal kinderen dat een vrouw krijgt indien de in een bepaald jaar waargenomen leeftijdsspecifieke vruchtbaarheidscijfers gedurende haar leven zouden gelden.

Figuur 3. Percentage geboorten binnen en buiten het huwelijk, 2015

Langer leven

In de meeste samenlevingen wereldwijd neemt de levensverwachting⁵ toe. Ook in Curaçao is dit het geval. Sinds 1961 is de *levensverwachting bij geboorte* van vrouwen met 6,6 jaar toegenomen, van 74,4 jaar in 1961 naar 81,0 jaar in 2015⁶. Voor mannen was de toename 4,7 jaar over dezelfde periode, van 70,4 jaar naar 75,1 jaar.

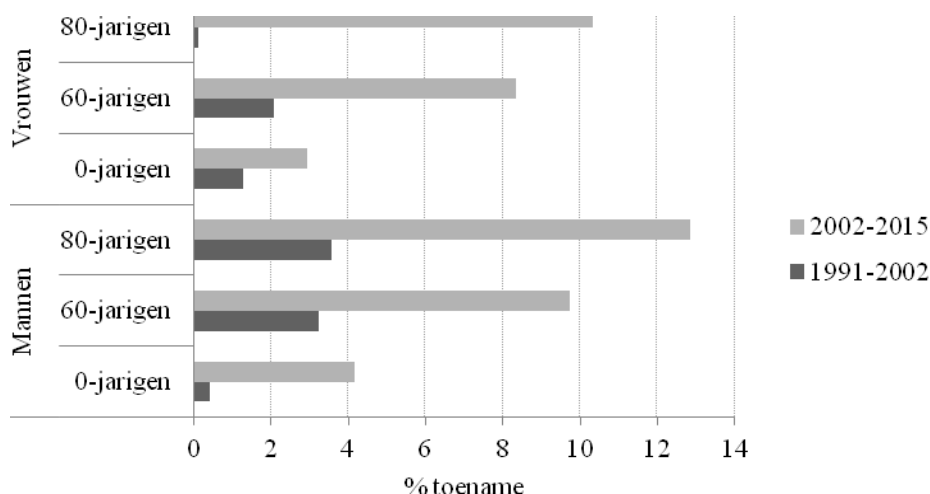
Uit sterftegegevens over de periode 1991-2015 blijkt dat de waargenomen toename van de levensverwachting verschillen vertoont naar leeftijd en geslacht (Figuur 4). De grootste procentuele toenames werden geregistreerd onder de mannelijke bevolking. Anderzijds geldt dat voor zowel mannen als vrouwen de levensverwachting het sterkst gestegen is onder de oudere bevolking. De resterende levensverwachting van 80-jarige mannen en vrouwen steeg sterker dan voor 60-jarige mannen en vrouwen. Tevens is de toename in levensverwachting voor alle drie de leeftijdsgroepen sterker tussen 2002 en 2015 dan tussen 1991 en 2002.

De resterende levensverwachting van een 60-jarige man in 2015 (20,3 jaar) lag 13 procent hoger dan in 1991 (17,9 jaar) en voor een 60-jarige vrouw was dit 10 procent hoger in 2015 (24,7 jaar) ten opzicht van 1991 (22,3 jaar).

⁵ Het aantal jaren dat een persoon van een bepaalde leeftijd naar verwachting nog zal leven, berekend uit een overlevingstafel.

⁶ De waarden voor 2015 zijn berekend middels een overlevingstafel over de periode 2012-2015.

Figuur 4. Toename levensverwachting, 1991-2015

Ondanks de toegenomen levensverwachting zijn er meer sterfgevallen dan ooit geregistreerd in 2015. Uiteraard leidt een groeiende bevolking tot een groter aantal sterfgevallen, maar ook de toenemende vergrijzing draagt hieraan bij middels het groeiende aantal ouderen, voor wie hogere sterftekansen gelden. Echter, doordat ouderen steeds langer leven wordt het proces van het toenemend aantal sterfgevallen enigszins vertraagd. In 2015 was de gemiddelde leeftijd bij sterfte 75,8 jaar voor vrouwen en 70,6 jaar voor mannen, een toename van respectievelijk 2,5 en 5,1 jaar ten opzichte van 2002.

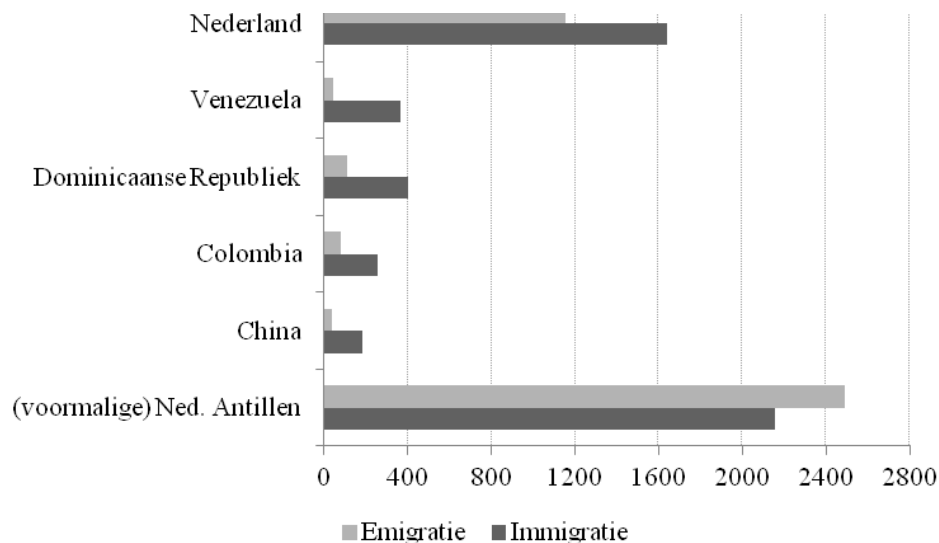
Vestigingsoverschot

In 2015 werden 5959 immigranten en 4381 emigranten geregistreerd bij het bevolkingsregister. Het grootste deel van de migratiestromen vond tussen Curaçao en Nederland plaats, zoals gewoonlijk het geval is. Waar 57 procent van het totaal aantal immigranten naar Curaçao vanuit Nederland kwam vertrok driekwart van al de emigranten uit Curaçao naar Nederland.

Figuur 5 laat de top zes migranten herkomstgroeperingen⁷ met de grootste migratiesaldi zien. Voor vrijwel alle herkomstgroeperingen van migranten bestond in 2015 een positief migratiesaldo. Uitzondering hierop zijn de Antilliaanse migranten (geboren op een van de eilanden van de voormalige Nederlandse Antillen (inclusief Aruba)), welke een vertrekoverschot van 331 personen vertegenwoordigden. Opvallend is dat deze groep sinds 2007 jaarlijks een vertrekoverschot toont, terwijl de overige herkomstgroepen telkens een vestigingsoverschot laten zien. Het grootste vestigingsoverschot in 2015 bestond uit migranten geboren in Nederland, met 482 personen, gevolgd door Venezolanen, Dominicanen, Colombianen en Chinezen met respectievelijk 322, 289, 178 en 146 personen.

⁷ Herkomstgroepering duidt op de verbondenheid aan een land en wordt bepaald door het geboorteland van de persoon.

Figuur 5. Migratie naar herkomstgroeperingen met grootste migratiesaldi, 2015

Het aantal Venezolaanse immigranten (365 personen) groeide met 120 procent in 2015 vergeleken met een jaar eerder. Het is niet onwaarschijnlijk dat de aanhoudende economische crisis en politieke spanningen in Curaçao's zuidelijke buurland hebben bijgedragen aan de vergrootte instroom van Venezolanen in Curaçao. Op basis van gegevens uit de Census 2011 en de jaarlijkse migratieregistraties bij het bevolkingsregister kan worden benaderd dat het aantal Venezolanen in Curaçao in vijf jaar tijd met 50 procent is toegenomen, van 1691 personen in maart 2011 naar 2541 personen per 1 januari 2016.

Samenvatting

In 2015 groeide de bevolking gestaag verder, zoals in de voorgaande jaren sinds 2002 het geval was. Ondanks een afname van het aantal geboorten en een toename van het aantal sterftes was de natuurlijke groei positief en maakte een kwart van de totale bevolkingsgroei uit.

Het lagere aantal geboorten in 2015 werd veroorzaakt door een vruchtbaarheidsniveau dat met 1,86 kinderen per vrouw historisch laag was in 2015. De leeftijdsspecifieke vruchtbaarheid is in alle leeftijdsgroepen afgenomen in de afgelopen 15 jaar, maar met name onder jonge vrouwen tot 25 jaar. Verhoudingsgewijs kregen oudere vrouwen, maar ook Chinese en Indiase vrouwen, vaker kinderen *binnen het huwelijk* in 2015 dan jongere vrouwen of vrouwen uit andere herkomstgroeperingen.

Terwijl de Curaçaose bevolking steeds langer leeft, met name ouderen en mannen hebben een toename van hun levensverwachting gezien in de laatste decennia, zijn er wel meer sterfgevallen dan ooit geregistreerd in 2015. Bevolkingsgroei en vergrijzing zijn hier de oorzaak van.

Het totale vestigingsoverschot van zo'n 1600 personen in 2015 bestond naast personen geboren in Nederland vooral uit Venezolanen, Dominicanen, Colombianen en Chinezen. De enige herkomstgroepering waarvoor een vertrekoverschot werd geregistreerd was de groep Antilliaanse

migranten (geboren op een van de eilanden van de voormalige Nederlandse Antillen (inclusief Aruba)). Opvallend was de grote groei van de instroom van Venezolanen.

Bronnen

CBS Aruba. (2015). *Quarterly Demographic Bulletin 3rd Quarter 2015*. Oranjestad: Central Bureau of Statistics.

CBS Curaçao. (2014). *Demography of Curaçao; Census 2011*. Willemstad: Centraal Bureau voor de Statistiek.

CBS Nederland. (6 juli 2016). *Geboorte; kerncijfers*. Opgehaald op 6 juli 2016, van Statline: <http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=37422NED&D1=20-22&D2=50-64&VW=T>